

**Prof. dr Duško Vejnović, redovni profesor
Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik Evropskog
defendologija centra, Banja Luka, glavni i
odgovorni urednik časopisa *Defendologija i
Sociološki diskurs***

BOSNA I HERCEGOVINA-EVROPA DA ILI NE?

Ponekad se čovjek pita da nije duh većine balkanskih naroda zauvijek zatrovan i da možda nikada više neće moći ništa drugo do jedno: da trpi nasilje ili da ga čini.“

Ivo Andrić

Pristupanje Bosne i Hercegovine Evropskoj Uniji danas se suočava sa mnogim ekonomskim, političkim, kulturnim, socijalnim i moralnim problemima. Osnovni pravci i aktivnosti vanjske politike podrazumijevaju dalje približavanje i institucionalizaciju odnosa sa Evropskom Unijom u skladu sa procesom stabilizacije i pridruživanja. Koje su prednosti, a koji nedostaci ulaska u Evropsku Uniju? Koliko je Bosna i Hercegovina institucionalno uređena država, i koliki se zaista napori čine ka što bržem pristupanju Evropskoj Uniji?

Evropska unija je najmoćnija regionalna organizacija koja trenutno u svijetu postoji. **Evropska unija** (skraćeno: EU) je unija (zajednica) evropskih država. Unija je oformljena pod sadašnjim imenom Ugovorom o Evropskoj uniji (više poznatim pod imenom Mastrihtski ugovor) 1992. godine. Uslovi za članstvo u Evropskoj uniji su sledeći:

- ❖ stabilnost institucija države kandidatkinje, koje osiguravaju demokratiju, pravnu državu, poštovanje ljudskih prava i manjina;
- ❖ postojanje djelotvorne tržišne ekonomije u državi kandidatkinji;
- ❖ sposobnost preduzeća države kandidatkinje da izdrže tržišnu konkurenciju u Uniji i
- ❖ sposobnost preuzimanja obaveza koje proizlaze iz članstva, uključujući sprovođenje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.¹

Neke od prednosti ulaska u Evropsku uniju su:

- ❖ Na raspolaganju bi bila znatna finansijska sredstva;

---

¹ www.ceppei.ba

- ❖ Jačanje stabilnosti, što je bitno s obzirom na naše okruženje;
- ❖ Mogućnost zapošljavanja u drugim zemljama članicama;
- ❖ Mogućnost studiranja u drugim zemljama članicama pod istim uslovima kao i studenti tih država;
- ❖ Postali bi evropski državljani. Imali bi pravo slobodnog kretanja i boravka u svim državama članicama, glasanja i kandidovanja na izborima za Evropski parlament i lokalnim izborima u zemljama u kojima imamo prebivalšte.

Nedostaci ulaska u Evropsku uniju su:

- ❖ Evropska Unija i evro se nalaze u najvećoj krizi do sad;
- ❖ Može se desiti da pojedine kompanije koje sada imaju povlašten položaj na domaćem tržištu izgube taj položaj, što će kratkoročno dovesti do ekonomskih gubitaka;
- ❖ Zbog slobodnog pristupa evropskom tržištu rada, došlo bi do većeg „odliva mozгова“ u zemlje EU;
- ❖ Moguć je veći priliv azilanata.

Bosna i Hercegovina je 2008.godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, kao prvi značajan korak ka članstvu u Evropsku Uniju, koji je otvorio vrata mnogim projektima. Projekti obuhvataju neka od sledećih područja: pravosuđe i unutrašnji poslovi, privreda i trgovina, energetika i životna sredina, poljoprivreda, demokratija i ljudska prava i drugo. Takođe, Evropska Unija je pružila i finansijsku pomoć, kao što je IPA (instrument predpristupne pomoći).²

Bosna i Hercegovina već dugi niz godina prolazi kroz proces tranzicije i privatizacije. Na području ekonomije, globalna ekonomska kriza je uzela „svoj danak“. Došlo je do porasta cijena, pada proizvodnje, kao i povećanja nezaposlenosti. Dugoročni karakter dosadašnje strukturalne nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini i kratkoročne ciklične nezaposlenosti, podrazumijeva veliki trošak za nezaposlene i značajan gubitak potencijalnog outputa na nivou makroekonomije. Neravnoteža na tržištu rada koja proizilazi iz promjena u poslovnim ciklusima, kakva je na sceni u Bosni i Hercegovini od zadnjeg kvartala 2008. godine, trebala bi biti privremenog (cikličnog) karaktera, no promjene u veličini nezaposlenih i slobodnih radnih mjesta koje potiču iz trenutnog stanja u okruženju mogu postati postojane, jer su do danas zaista velike. Problem koji postoji u Bosni i Hercegovini je i taj što je nedovoljno razvijena privreda. Umjesto da se ulaže u privredu kroz koju bi se novac vraćao u Budžet, kod nas se sredstva iz Budžeta koriste za podmirenje potreba javne potrošnje, radi čega se podižu krediti, nastaje velika zaduženost i kao

---

² www.europa.ba

krajni rezultat imamo deficit u Budžetu na kraju godine. Pored ekonomske, Bosnu i Hercegovinu odlikuje i politička nestabilnost. Političke (nacionalne) i kulturne (vjerske) podjele su prepoznatljiva obilježja u Bosni i Hercegovini što predstavlja ozbiljan problem za stvaranje građanskog (civilnog) društva za duži vremenski period. Evropska komisija u Izvještajima je ocijenila da je Bosna i Hercegovina ostvarila vrlo mali, ograničen, u nekim segmentima nikakav napredak u reformskim procesima. Zabilježen je i nizak konsenzus domaćih vlasti o glavnim reformskim prioritetima, kao što je usklađivanje Ustava s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i uspostavljanje jedinstvenog ekonomskog prostora. Ograničeni napredak je postignut i u području reforme pravosuđa, a složenost proizlazi iz činjenice da postoje četiri zasebna pravosudna sistema (na državnom nivou, na nivou Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta).³

Pristupanje Evropskoj Uniji podržava veći dio građana Bosne i Hercegovine, jedan je od rezultata istraživanja javnog mnijenja koje je prisutno u mnogim istraživanjima. Po mišljenju većine ispitanika, najznačajnije prednosti članstva u Evropsku Uniju i dalje su stvaranje većeg broja radnih mjesta i garancija stalnog mira. Najveći nedostatak integracije u Evropsku Uniju, bh. građani vide u visokim troškovima života i iznosima poreza u Evropskoj Uniji. Polovina bh. građana smatra da je borba protiv korupcije najznačajnija oblast reformskog djelovanja u Bosni i Hercegovini.⁴ Bosna i Hercegovina treba nova radna mjesta, za njihovo kreiranje potrebne su investicije – domaće i strane. Domaćim javnim investicijama popravljaju se konkurentnost domaće ekonomije ukoliko bude obezbjeđena bolja poslovna klima, provedeno korporativno restrukturiranje, podržani infrastrukturni i energetske projekti, ali i pokrenute neodložne strukturalne reforme penzijskog i zdravstvenog sistema. Ostvarenje strateških opredjeljenja i ciljeva ekonomskog razvoja zahtijeva sposobnost Bosne i Hercegovine da podrži investicioni zamah za šta su neophodne, tri komponente definisane po uzoru na Evropsku uniju: institucije, utvrđene politike i budžet. Na osnovu svega navedenog, na kraju se pitamo: Bosna i Hercegovina – Evropa da ili ne?

**„Naše doba je pokazalo što znači kada se otvore kapije podzemlja.“
K. G. Jung**

---

³ www.jabiheu.ba

⁴ www.nezavisne.com

